

Жива дельта Дунаю

DANUBE
DELTA

UKRAINE
ROMANIA
MOLDOVA

Rewilding
Ukraine

Модуль 4:
Кучерявий пелікан як
парасольковий вид

Блок 1.
ЧАРІВНИЙ
РИБАЛКА

КУЧЕРЯВИЙ ПЕЛІКАН

(*Pelecanus crispus*)

Він є справжнім велетнем пташиного світу: його розмах крил сягає понад три метри, а вага становить понад 10 кг! Бачите, навіть на слайд не влізає! ;)
Кучерявий пелікан належить до парасолькових видів та є символом здорових водно-болотних угідь.

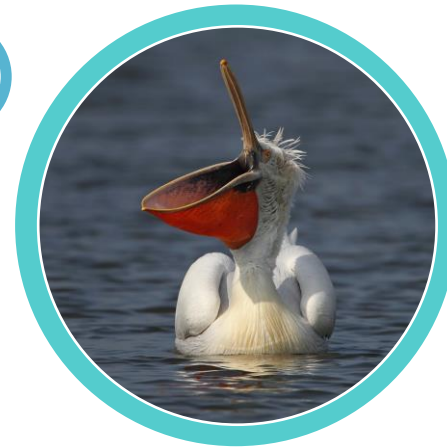
Парасолькові види – це види тварин або рослин, збереження яких допоможе також зберегти інші види в цій місцевості. Наприклад, щоб захистити місце гніздування пеліканів, буде створений природний парк чи заповідник. Створення такого парку чи заповідника допоможе зберегти інших птахів та ссавців, адже їх ніхто не турбуватиме на цій території.

КІЛЬКА ФАКТІВ ПРО КУЧЕРЯВОГО ПЕЛІКАНА

один із
найбільших
літаючих птахів
світу

добре літає та
плаває, проте
не пірнає

харчується рибою

полює
родинами або
навіть разом з
іншими
видами птахів

бурчить,
гарчить та
хрюкає
поряд з
гніздом

СТРАШНЕНЬКІ ПУХНАСТИКИ

Пташенята пелікана є справжніми рекордсменами із набору ваги: пташеня, що важило трохи більше 100 грамів під час народження, на шостий день життя вже важить майже 500 грам! Тобто вага збільшується аж в 5 разів! Коли їм виповнюється 2,5 місяці, пташенята важать вже більше батьків.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Лиш уяви розміри кучерявого пелікана!

Розмах його крил сягає майже 3,5 метри. Це трохи менше, ніж у мандрівного альбатроса. Разом з вчителем відміряй 3–3,5 метри на стіні чи дошці. Познач крайні точки чи схематично намалюй два крила від однієї точки до іншої. Стань посередині між крайніми точками та розстав руки в сторони. У такий спосіб ти зможеш уявити, наскільки великим є цей птах. Якщо ти намалював крила, зроби фото з крилами на пам'ять чи опублікуй його в соціальних мережах із поясненням, щоб і твої друзі дізналися про дивовижного птаха, який мешкає у вашому регіоні.

Блок 2.
ПІД ЗАГРОЗОЮ

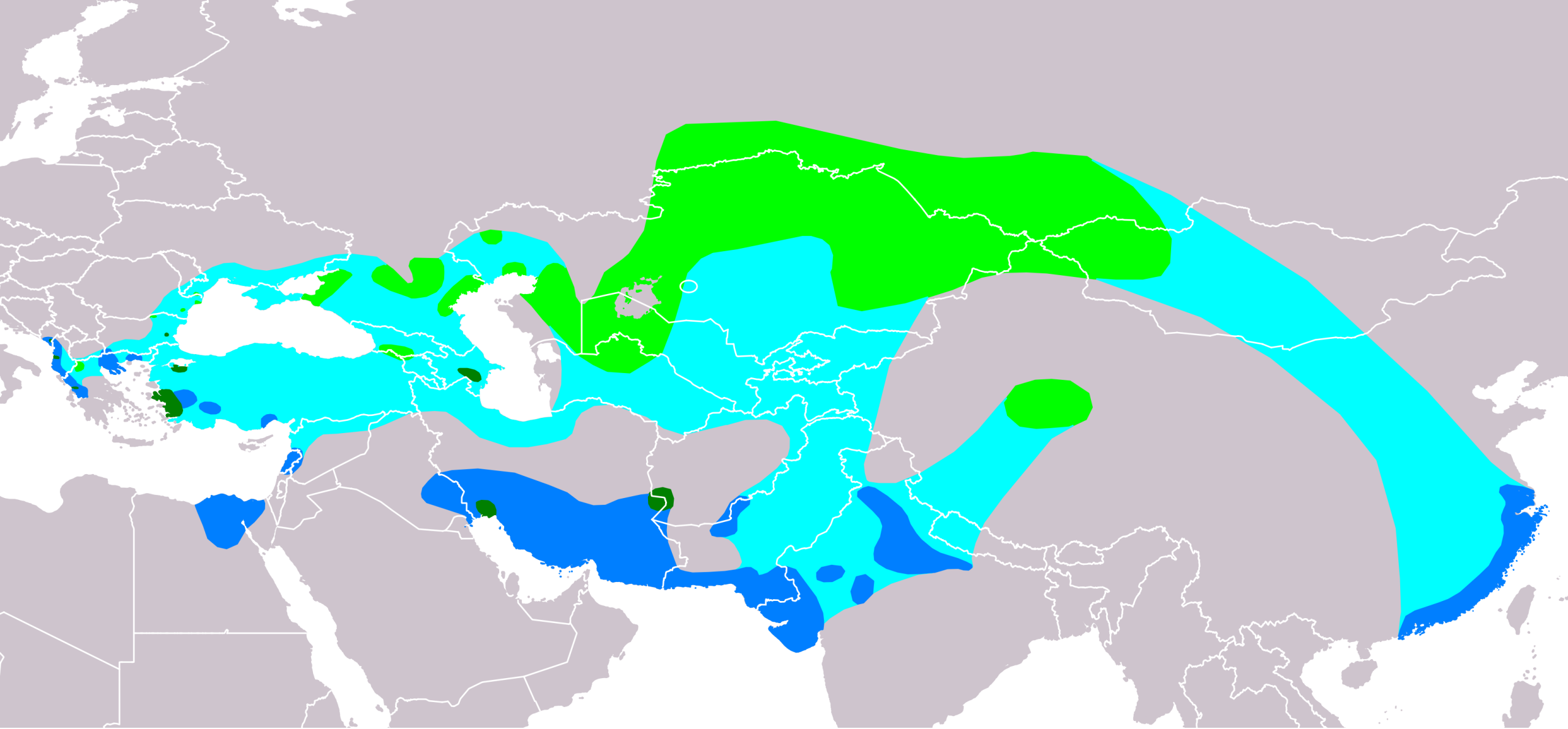

УВАГА!

цей вид птахів
охороняється

Вид охороняється Червоною книгою України та міжнародними документами. Полювання на нього заборонено!

Кучерявий пелікан – перелітний птах, але в нашому кліматі з м'якими зимами може залишатися на зимівлю в дельті Дунаю.

ПРИЧИНИ ЗМЕНШЕННЯ ПОПУЛЯЦІЇ ПЕЛІКАНА

Упродовж останніх десятиліть кучерявих пеліканів у світі стало значно менше. Основна причина – зменшення площ водно-болотних угідь та плавнів, а також забудова річок.

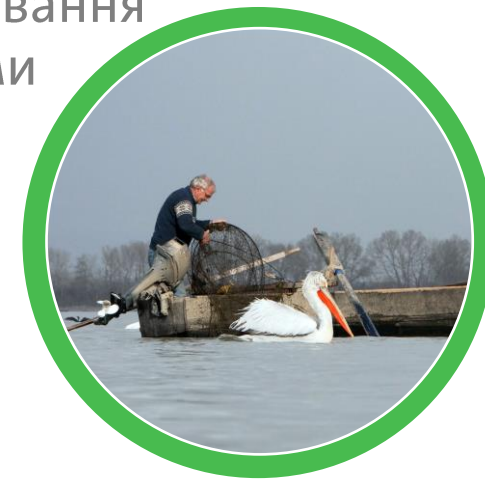

втрата оселищ

зіткнення з лініями електропередач

переслідування рибалками

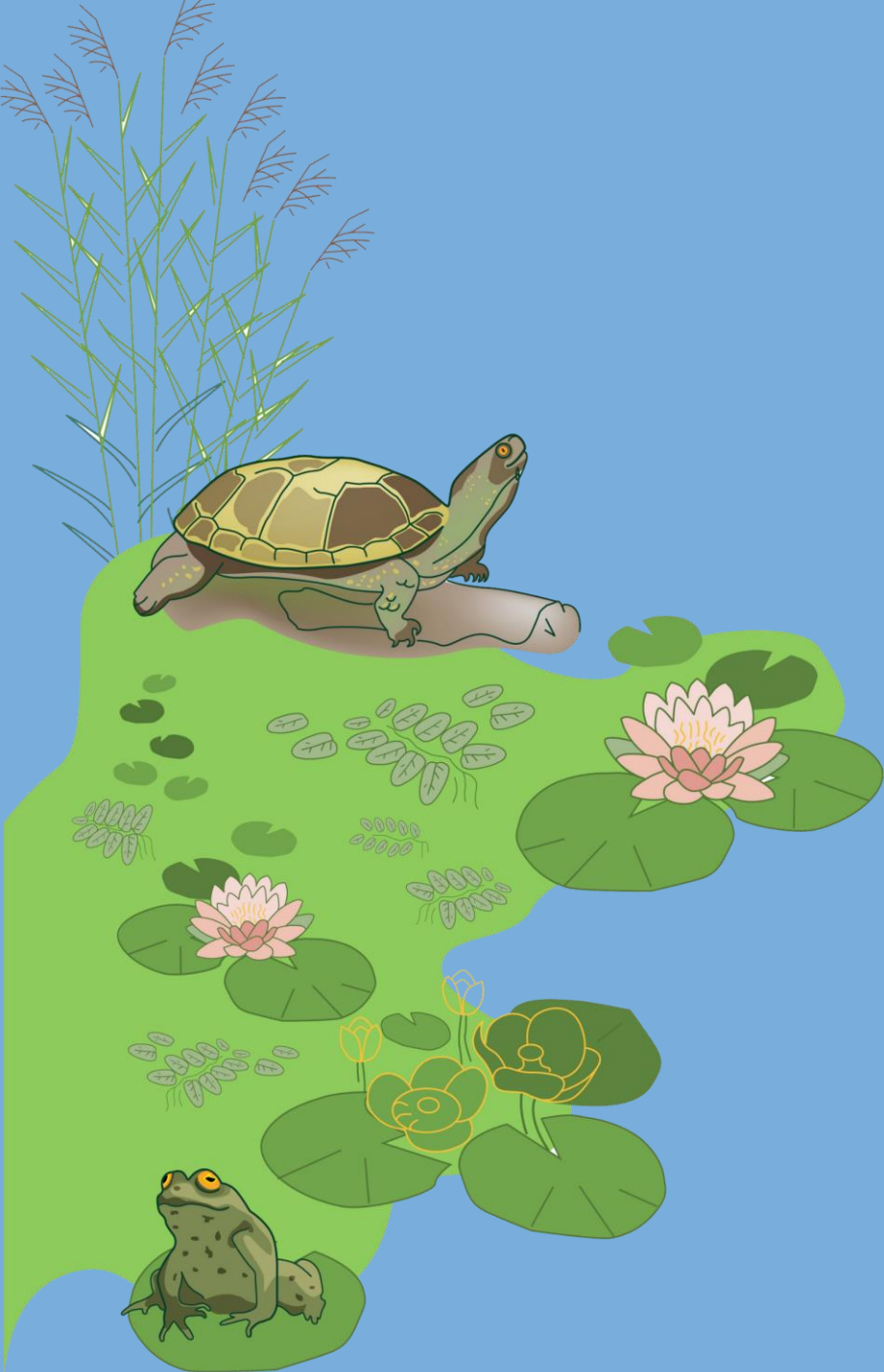

турбування на гніздах

епідемії хвороб

Водно-болотні угіддя – це мілководні ділянки рік, озер, морського узбережжя, що часто заростають водними рослинами. Ці угіддя грають дуже важливу роль для природних систем, адже тут розмножується та нагулюється риба, гніздяться водоплавні птахи, серед них і кучерявий пелікан. Рослинність водно-болотних угідь очищує воду, поглинає вуглець та виділяє багато кисню. Вони захищають людей від повеней і пом'якшують місцевий клімат. Щоб зберегти найцінніші водно-болотні угіддя світу та багате біорізноманіття, яке вони прихищають, у 1971 році ухвалена міжнародна Рамсарська конвенція, що має на меті зберегти водно-болотні угіддя планети. Наразі в Україні 50 водно-болотних угідь загальною площею 802 604 га увійшли до списку водно-болотних угідь міжнародного значення.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Відчуй себе кучерявим пеліканом у світі, сповненому загроз та обмежень! Заразом трохи порухайся та перевір свою вдачу! Вправу модерує вчитель.

1

Усі учні та учениці виходять на відкриту частину класу та починають хаотично неквапливо бродити. Вчитель коментує: “Пелікани літають, літають... Тепер пелікани зголодніли та шукають водойми з рибою. Пощастить не всім, адже багато водно-болотних угідь регіону знищено. СТОП!”. Учні зупиняються і діляться на пари, обираючи партнера, що перебуває найближче. У кожній парі учні перевіряють свою вдачу шляхом гри в “Камінь. Ножиці. Папір” до трьох перемог. Учень з пари, що програв, вибуває. У такий спосіб у першому раунді половина учнів класу вибуває.

2

Інші учні продовжують хаотичний рух по класі. Вчитель коментує: “Пелікани, що знайшли водойму з рибою, починають полювати. Але пощастить знову не всім. Частина пеліканів проганяють і переслідують рибалки, які не хочуть ділитися з ними рибою в річці. СТОП!”. Знову учні й учениці зупиняються та в парах перевіряють свою вдачу шляхом гри у “Камінь. Ножиці. Папір”. У другому раунді знову вибуває половина учасників.

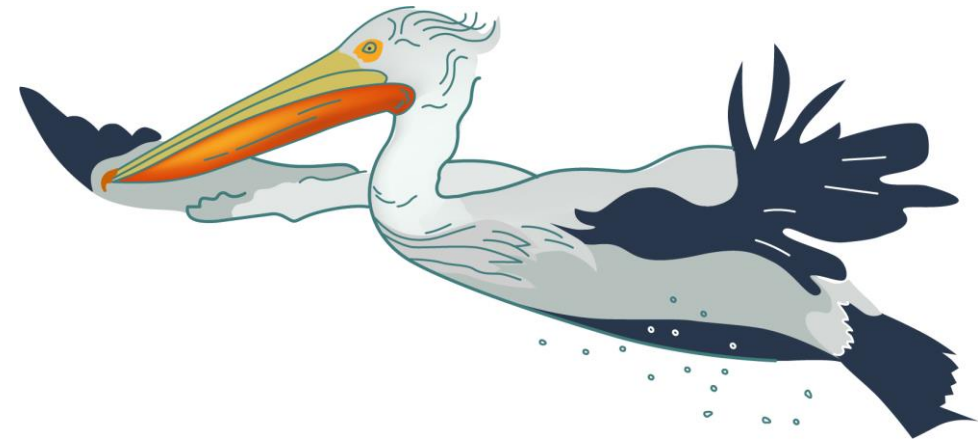
ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

3

Вчитель продовжує: “Пелікани, яким пощастило знайти їжу та втекти від рибалок, знову здіймаються у повітря та летять шукати тихі віддалені водойми, аби побудувати свої гнізда. Пощастить не всім. Частина наштовхується на високовольтні лінії електропередач та гине. **СТОП!**” Учні, що залишилися, зупиняються та перевіряють свою вдачу шляхом гри в “Камінь. Ножиці. Папір”. У третьому раунді знову половина вибуває.

4

Учитель коментує: “Кілька щасливчиків, що вижили, відшукали для себе місце та будують гнізда. Зненацька частину гнізд знаходять люди та виганяють пеліканів. **СТОП!**”. Кілька останніх учнів перевіряють свою вдачу. Отже в такий спосіб, залишається один чи кілька переможців-пеліканів, яким пощастило вижити та вивести пташенят. Гру закінчено.

Блок 3.
У НАС Є НАДІЯ

Ми можемо допомогти цьому величному птаху, якщо створимо сприятливі для нього умови та зменшимо загрози.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕЛІКАНІВ

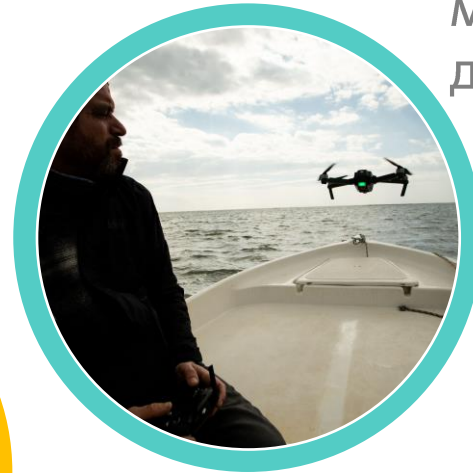
Насамперед варто отримати більше інформації про розповсюдження, поведінку та біологію виду. Дослідження допомагають поліпшити планування його збереження.

зимові та весняні
обліки птахів

кільцювання

моніторинг за
допомогою дронів

мічення
GIS-трекерами

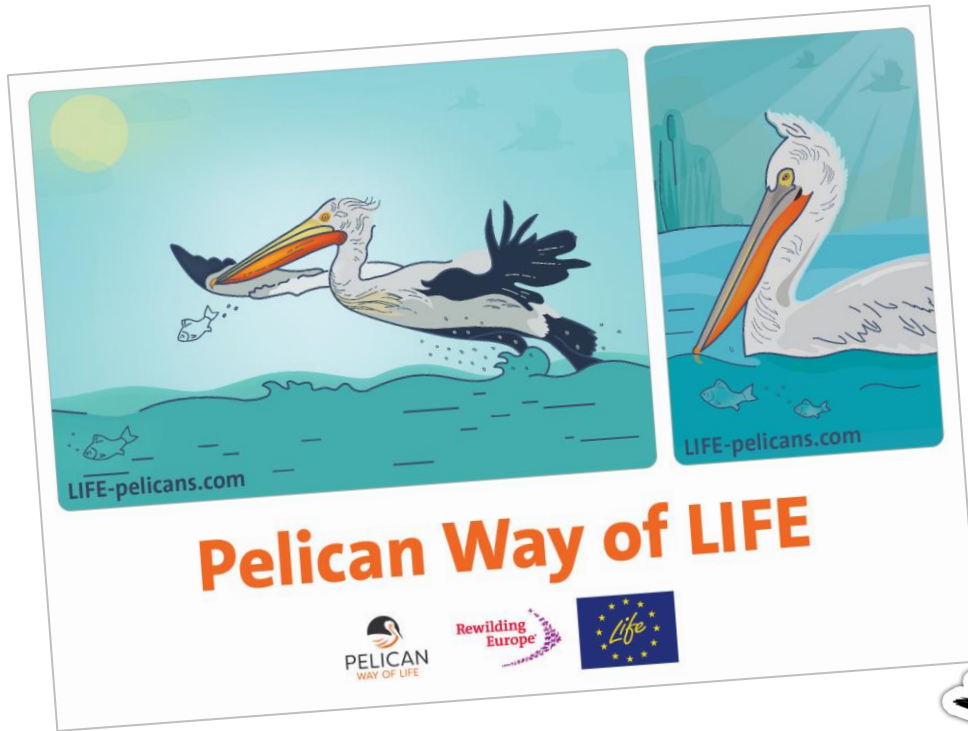

Відслідкуй переміщення пеліканів із GIS-трекерами на сайті life-pelicans.com/track-the-dalmatian-pelicans/

Щоб попередити зіткнення пеліканів з лініями електропередач, на них встановлюють відлякувачі, помітні для птахів.

PELICAN WAY OF LIFE

2021

Μαζί με τον ήλιο και τον ήλιο, οι μέγιστοι και οι μικροί πελεκάνοι – ένας από τα μεγαλύτερα προπονητές στην Ευρώπη. Πελεκάνοι είναι από τους μεγαλύτερους, που είναι διαθέσιμοι στην Ελλάδα – μεταβιβάσει ειδικά. Με αυτόν τον τρόπο, οι πελεκάνοι που ζουν στην Ελλάδα, είναι οι μόνοι που έχουν την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΥΚΛΩΡΙΟ ΠΕΛΙΚΑΝΩΝ (Pelicanus crispus)

PELICAN WAY OF LIFE

ΚΥΚΛΩΡΙΟ ΠΕΛΙΚΑΝΩΝ
 Πύλας Βιλλυμπιού, Πλατεία Αποστόλων, 132-α, Μ. Βιλλυμπιού, Ορεστιάδα, Ξάνθη.

REWILDING UKRAINE
 Οδ. Βουλιαχών 3, οφ. 3, Μ. Ορεστιάδα, Ξάνθη.

ΚΑΛΗΜΕΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΙΑΣ
 Πύλας Βιλλυμπιού, Πλατεία Αποστόλων, 132-α, Μ. Βιλλυμπιού, Ορεστιάδα, Ξάνθη.

© 2021 Pelican Way of Life. All rights reserved. Design: Pelican Way of Life.

Προμοция пеліканів, а також екологічного туризму в регіоні допомагають заручитися підтримкою громад для його збереження.

Шлях життя пелікана

Ініціати́ва природоохоронних організацій зі збереження кучерявого пелікана в Європі.

Що ми робимо:

- захищаємо, зменшуючи ризики зіткнення птахів з лініями електропередач на шляхах прольоту;
- відновлюємо природу, аби поліпшити середовище існування та гніздування пеліканів;
- інформуємо місцеві громади та партнерів, щоб заручитися їхньою підтримкою для збереження кучерявого пелікана та його оселищ;
- досліджуємо загрози, які можуть вплинути на оселища пеліканів, а також на їхні міграції.

PELICAN
WAY OF LIFE

27 територій в Румунії, Болгарії, Греції та Україні

Life-pelicans.com

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Уявіть, що тепер ти вчений-еколог!

Твоє завдання — придумати шляхи подолання загроз для пеліканів, а також допомогти птахам збільшити свою чисельність.

1

Клас ділиться на п'ять груп з більш-менш однаковою кількістю учнів. У кожній групі обирається модератор, який буде вести обговорення та записувати ідеї учасників. Кожна група отримує одну загрозу та має запропонувати ідеї, як її подолати. Називайте навіть ті ідеї, що можуть здаватися складними для реалізації або дивними. Найголовніше, щоб вони допомогли досягти бажаного результату. Модератор записує ідеї. На обговорення дається 5 хв.

2

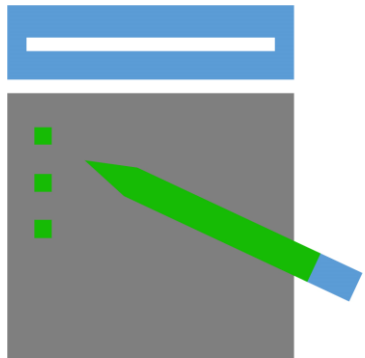
Потім модератори із списком ідей залишаються на місцях, а інші учасники групи переходять до іншого модератора, щоб обговорити наступну загрозу. Модератори записують ідеї, які ще не лунали до цього в минулій групі.

3

За 5 хв групи знову переходять до іншого модератора і обговорюють іншу загрозу. Якщо часу вистачає, кожна група встигне обговорити всі загрози. Якщо час обмежений, то тільки 2-3 загрози. Наприкінці модератори коротко презентують усі ідеї, що запропонували в групах для подолання тієї загрози, обговорення якої вони модерували.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Загрози для пеліканів, що потребують подолання:

зменшуються площі водойм для гніздування та годування

люди, зокрема рибалки, проганяють пеліканів і не дають селитися біля населених пунктів

місцеві громади не знають про кучерявих пеліканів, тому не люблять їх

мало наукових даних про спосіб життя та розповсюдження кучерявого пелікана

пелікани наштовхуються на лінії електропередач та гинуть

ДОМАШНЕ ЗАВДАННЯ

Всі таємниці пелікана

Дізнайся більше про кучерявого пелікана. Відшукай інформацію про нього в інтернеті за латинською назвою – *Pelecanus crispus*, переглянь цікаві відео про птаха. Простеж, на яких територіях у нашій країні та в світі він поширений. Прочитай про зусилля, які докладають у різних країнах, аби зберегти вид.

Дякую за
увагу!

Rewilding-danube-delta.com
facebook.com/rewildingUA